

Osteoporóza u dospělých osob v klinické praxi (1): diagnostika a diferenciální diagnostika

Vít Zikán

Osteocentrum, 3. interní klinika 1. LF UK a VFN, Praha

Osteoporóza je systémové metabolické onemocnění skeletu charakterizované sníženou pevností kostí, která má za následek zvýšené riziko zlomenin. Zlomeniny jsou spojeny s vážnými klinickými následky, včetně bolesti, invalidity, ztráty soběstačnosti a předčasného úmrtí, stejně jako vysokých nákladů na zdravotní péči. Včasná identifikace a intervence u pacientů s vysokým rizikem zlomeniny je nutná ke snížení zátěže v důsledku zlomenin. Po identifikaci pacienta s vysokým rizikem zlomeniny by mělo následovat vyhodnocení faktorů přispívajících k nízké denzitě kostního minerálu (BMD) a špatné kvalitě kosti, pádům a zlomeninám. Osteologické vyšetření zahrnuje hodnocení BMD pomocí dvouenergové rentgenové denzitometrie, anamnézu a fyzikální vyšetření zaměřené na osteoporózu, laboratorní vyšetření a případně další zobrazovací metody. Mohou se objevit i jiná metabolická nebo nádorová onemocnění skeletu než osteoporóza, která vyžadují jiné typy léčby. V tomto přehledu jsou shrnuty základní postupy diagnostiky a diferenciální diagnostiky osteoporózy, které jsou nezbytné před zahájením léčby.

Klíčová slova: diagnostika, diferenciální diagnostika, osteoporóza, zlomeniny.

Osteoporosis in adults in clinical practice (1): diagnosis and differential diagnosis

Osteoporosis is a systemic metabolic disease of the skeleton characterized by low bone strength that results in an increased risk of fracture. Fractures are associated with serious clinical consequences, including pain, disability, loss of independence, and death, as well as high healthcare costs. Early identification and intervention with patients at high risk for fracture is needed to reduce the burden of osteoporotic fractures. The identification of a patient at high risk of fracture should be followed by evaluation for factors contributing to low bone mineral density (BMD) and/or low bone quality, falls, and fractures. Components of the osteological evaluation include an assessment of BMD by dual-energy X-ray absorptiometry, osteoporosis-directed medical history and physical exam, laboratory studies, and possibly skeletal imaging. Disorders other than osteoporosis, requiring other types of treatment, may be found. This overview summarizes the basic procedures for the diagnosis and differential diagnosis of osteoporosis, which are necessary before starting treatment.

Key words: diagnosis, differential diagnosis, fractures, osteoporosis.

Úvod

Osteoporóza je systémové metabolické onemocnění skeletu charakterizované sníženou pevností kostí a zvýšeným rizikem zlomenin. Porucha mechanické odolnosti kosti vzniká v důsledku úbytku kostní hmoty a/nebo zhoršení její kvality (1). Jde o závažné, chronické a progresivní metabolické onemocnění skeletu. Zlomeniny obratlů, zlomeniny kyčle a zlomeniny proximálního humeru a distálního úseku předloktí jsou společně považovány za hlavní osteoporotické zlome-

niny. Bylo prokázáno, že jsou spojeny se zvýšeným rizikem následných zlomenin, se sníženou kvalitou života, invaliditou a zvýšenou mortalitou (2–4). Průměrné celoživotní riziko 50leté osoby utrpět jednu z hlavních osteoporotických zlomenin je odhadováno na téměř 50 % u žen a na 22 % u mužů (5). Obecně se osteoporotické zlomeniny mohou vyskytovat i na mnoha jiných anatomických místech, jako je pánev, tibie nebo žebra (6). Předpokládá se, že mezi lety 2010 a 2040 se počet osob s vysokým rizikem zlomenin celosvětově zdvojnásobí